

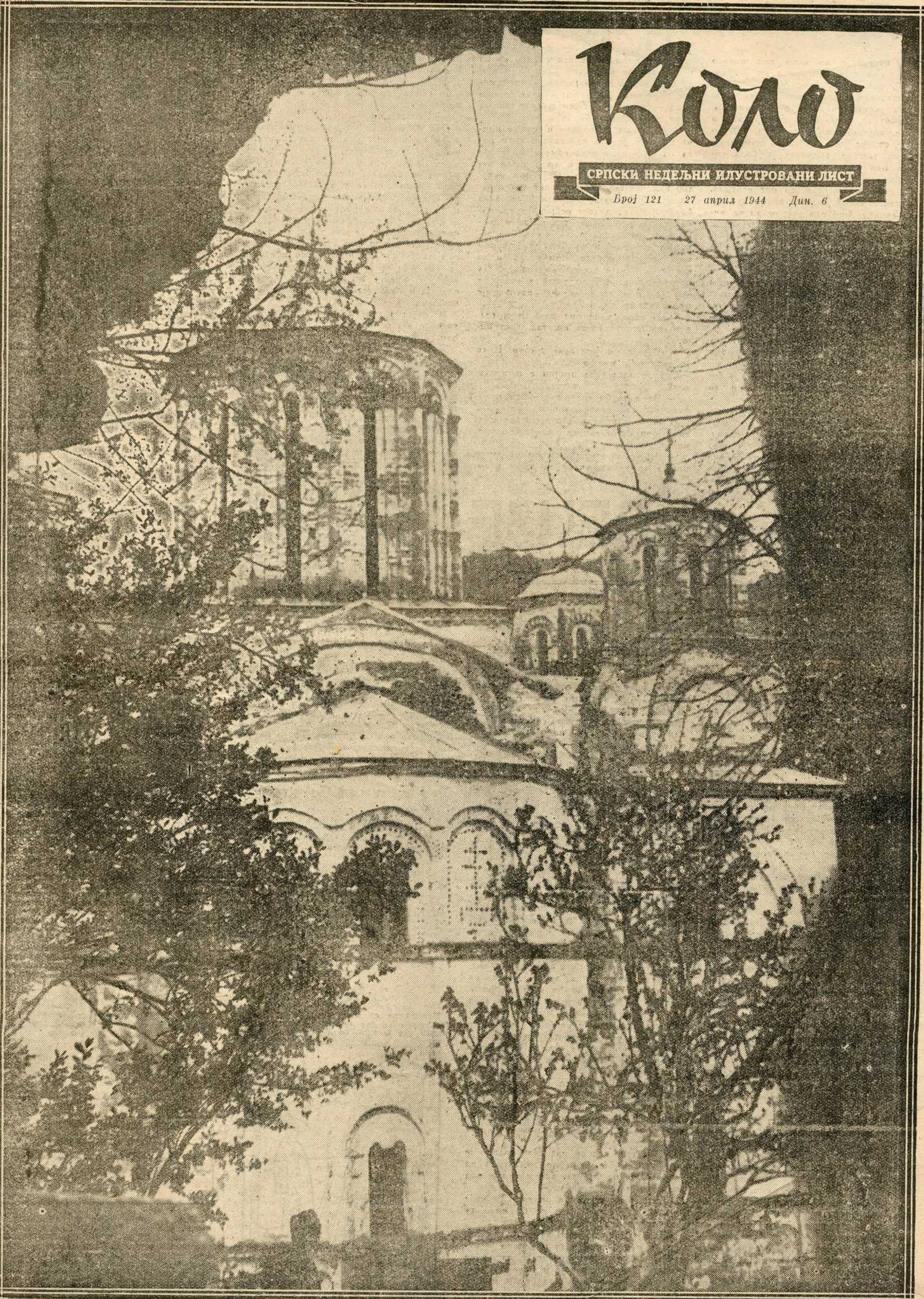

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 121 27 април 1944 Дин. 6

Продавалица цвећа

Интересује те како сам постао оно што сам, рече ми Марковић. Е, па слушај:

Пошто сам келнеру платио цех остало ми је сто тридесет и два динара, једно одело, ципеле и шешир, као и рубље, које сам имао на себи. Остао ми је такође још и један породични прстен; његова вредност је била сигурно око седам стотина динара, али кад бих га продао не би ми за њега дали више од четири до пет стотина.

Лутао сам око Зеленог венца пун туге и страха. Био сам уверен да од мене нема ништа. Мој отац, добар човек, пун слатке безбрижности, није се много старао о мом васпитању, али ме је навикао на лак живот. Међу мојим картијама није се налазила никаква, ма и матурска, диплома. А тако исто у мом мозгу се није налазила ниједна правична идеја. Сем нешто друштвене углађености, фудбала и играња нисам умео ништа радити.

Пронао сам! Мислио сам ја, док су пиљарска кола пристизала из побочних улица. Никад се нећу моћи извући... Слабић сам; нећу моћи да живим у бедности. Боље је да сломим врат... и то одмах.

Док сам тако размишљао, приметих једну корпулентну жену, која се зауставила на углу. У њеним сивим очима читао сам у исто време забринутост и одлучност. Не знам зашто ме је она заинтересовала, очигледно да је у другим приликама не бих ни запазио. Напи су се погледи сусрели. Она уздахну и рече:

— Тако вам је то!

Тако је започео наш разговор. Ова жена је била приступачна као што су то обично сиромашни људи из вароши. Она ми је испричала, као што би испричала калдрма, да је прошла кроз тешко искушење: болест њене ћерке ју је упропастила; а затим се и она сама разболела од запаљења плућа.

— Имала сам четири хиљаде динара, господине, и већ сам хтела да отворим радњу... а верујте ми да сам све лепо прорачунала! Обогатила бих се... А сада немам ни паре... ни толико колико да купим мало цвећа. Мораћу све почети испочетка.

Жена ме је прилично раздрмала. Кроз њу сам видео ону провалију народа, где гамижу милиони непознатих енергија.

— А колико би вам требало да набавите цвећа? упитах је.

— Па једно тридесет до четрдесет динара. С тим бих могла поново да испливам на површину...

Ја сам се у неку руку осетио обавезним да јој пружим ту бедну помоћ; а најзад четрдесет динара више или мање. За мене то није било важно, нити би ме тих четрдесет динара више спасло.

— Чујте ме, рекох ја, учините ми задовољство... дозволите да вам узамем ту малу суму.

Она ме погледа проничииво. — Шалите се са мном, господине? — А пошто сам се ја благо смешио, она узвикну задовољно:

— Добро, примам. Чини ми се да ће ми то донети срећу. Али, молим вас, морате ми дати вашу адресу, јер ја нисам од оних што хоће да примају милостињу; пре бих себи отсекла прсте!

Моја адреса! Ни ја је нисам знао боље од ове жене.

— Не живим више у Београду, одговорих јој, али ако хоћете ја ћу вас наћи ових дана!

— Добро, одговори она. У суботу у вече... мислим да ћу дотле већ успети. — Дакле на овоме месту, око шест сати.

До суботе живео сам у једној бедно намештеној соби и пробао сам режим сиромашних људи. Било ми је страшно. Сањао сам о самоубиству, али у дубини душе волео сам живот. И изгледало ми је страшно жалосно да га напустим.

У суботу, после једног очајно жалосно проведеног дана, одох до Зеленог венца с неком неодређеном радозналости. Она жена ме је већ очекивала. На њеном лицу више није било забринутости; из сивих очију сијало је енергично самопоуздање:

— Донели сте ми срећу! рече она одмах кад сам јој пришао. Посао ми је кренуо.

Нећете моћи замислити колико су на мене утицале ове њене речи. У погледу који бацаш на ову жену, било је неког нарочитог дивљења: колико је она била јача, колико боље наоружана од мене за животну борбу!...

Слушао сам радознано и жељно причу коју ми је она излагала о свом раду од оног дана када сам јој позајмио оних четрдесет динара. То је била чудна и дивна лекција. Одједном схватио сам ништавост и подлост мог страховања. Моју душу обузела је воља за борбом; моја младост се разбудила, пуна вере и наде; охолост људи мога друштвеног реда пала је. И ја сам био доволно паметан и храбар да поверим моју несрећу продавањем цвећа, и да од ње затражим савет. Запрепашћена у почетку, она је брзо ушла у ствар, с оном сјајном способношћу адаптације примитивних људи:

— И тако, рече она климајући главом, ви немате више ништа... баш ништа?

— Остаје ми још овај прстен И то је цело моје имање.

Она је погледала прстен с поштовањем.

— За њега би сигурно добили неколико стотина динара, примети она.

И онда, изненада, гледајући ме право у очи оним својим хладним, искреним погледом:

— Чујте, продужи она, ви не знате ништа да радите, како ми сами реко-

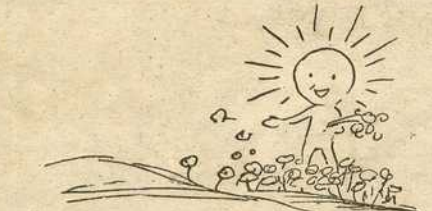

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Два брата

На великој ливади без краја и граница, где су кртичасти велики као брда, на тој ливади стално ратују два брата. Једнога су назвали Добро, а другог Зло.

Добро, док још није било на тој огромној ливади, налазило се иза облака, али онда је било све на свету, а нарочито на тој ливади — где је било све

зелено и где су зечеви јели траву људима из руку. Кадгод би Добро слетело на ту огромну ливаду, земља га је радосно поздрављала и украсила би се, у његову част, свим бојама цвећа.

Зло је то нерадо гледало. И настао је међу њима рат који траје још и данас. Кадгод су се срели отпочела је битка. И то чудна битка: дахом. Дували су један на другог као да се оборити.

Када је добро дахнуло, небески свод је од радости плакао. Његове сузе су оплодиле читаве покрајине, напуниле су изворе водом, помогле су цветовима да изникну из земље и да се обоје свим бојама. Све се радовало, свуда је било благостање.

Кад би Зло дахнуло, сви би се потоци замрзали, нестало би цвећа и свуда би завладала жалост. И онда се хвалио: «Но, братићу, где си сада, где је твоја снага? Кад се ја разманем, све умире».

И заиста: ледени дах. Зло спалио је све што му је било на домаку. А да самом Злу не би било зно, носио је под паухом топлу перину.

Једном му је Добро рекло: „То није никакво јунаштво. Кад не би имао ту перину и сам би се смрзнуо”.

Зло је почело бесно да јури над ливадом и у бесном трку исцепало је перину. За тили час почело је из ње да испада бело перје које је покрило целу ливаду. Све је било под белим покривачем.

Добро се најпре уплашило, па је онда

ете? Мораћете заложити или продати и тај прстен. И за неколико недеља појешћете све... Него, знате шта? Ур-тачите се са мном... Радићемо са цвећем... Осећам да ћемо успети. А баш и да не успемо зарађиваћемо толико да ћемо моћи да живимо. Шта мислите о томе?

Ја скидох прстен с прста и дадох га жени, рекавши јој:

— Ево шта мислим!

Она се насмеја оним ведрим смехом људи из народа, у коме звони вечна младост и узвикну:

— Кажем вам да ћемо успети! Зарадићемо хиљаде! Она се није преварила. Дали смо се у трговину цвећем на велико. Ускоро смо оставили теату и узели дубан, куповали смо веће количине цвећа које смо препродавали малопродавцима. И већ после прве године рада имали смо „хиљаде“ које су нам омогућиле да проширимо послове. Ја сам био срећан, бачен у реалне авантуре људи. Борбо сам се против случаја и околности с уживањем каквог освајача.

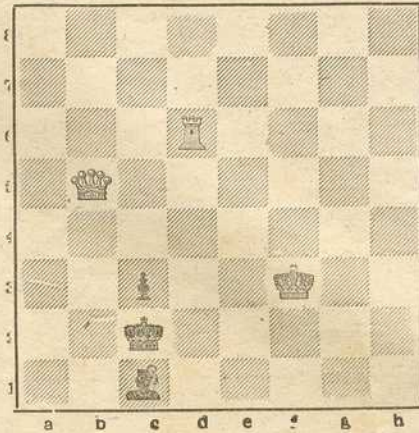
И наша трговина је напредовала и увећала се; почели смо радити и с воћем. Даље је већ ишло лакше.

Данас бих могао опет ступити у редове људи који живе забављајући се, али ја у томе више не бих нашао задовољство. Срећа је у борби. Ништа није лепше и пријатније од оних перипетија где треба победити радом, снагом и стрпљењем.

Још само да ти додам да сам се оженио ћерком своје ортакиње. Она је свежа као какав нов, млад лист и имамо двоје снажне деце. Р. Ш.

ПРОБЛЕМ 121
В. А. ШИНКМАН

Бели вуче и даје црне мат у два похода.

Решење проблема број 120 (С. Лојда): Td1-d7.

ИЗ 120-ОГ БРОЈА

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Симина улица у Београду, носи назив по Сими Нешћу „Тердушану“ и полицијом чиновнику Управе вароши Београда када је у тој улици погинуо 3 Јуна 1862 г. од турских низама, а вршећи своју дужност.
- 2 — 25 Маја 1868 год. т. ј. четири дана пред своју погибију, потписао је кнез Михајло Обреновић закон, по коме оптужени за злочинства и преступе морају имати браниоце пред судом.
- 3 — 1868 год. и раније петалиште Београђана било је садашња Кнез Милошева улица од Војне Академије до „Лондона“ и парк Министарства финансија где је недељом и празником свирала војна музика пред Министарством.
- 4 — Кнез Михајло Обреновић, ступив на престо узео је назив кнеза „де милости Божијој и вољи народној“ називи који су после њега задржали сви владаоци.
- 5 — Краљ Милан Обреновић био је имаоца највећег шведског ордена „Орден Серафимског“, и по статутима тога ордена звоне сва звона у Штокхолму у тренутку, када се у гроб спушта малац тог ордена.
- 6 — Србија је имала 1865 г. само два своја претставника на страни и то: у Паризу и Букурешту. Тек после прогласа независности, 1878, отворено је и посланство у Бечу.
- 7 — 1865 г. Министарство Правде било је у старој лавно порушеној двоспратници на месту где је данас Класна дутрија.
- 8 — Почетак Топчидерског брда, онде где је данас Вајфертова пивара звао се „Смуктековац“.
- 9 — 23. августа 1899 год. преминуо је знаменити државник епископ Јован Ристић бив. књажевски и краљевски намесник. Као заслужном државнику и осведоченом пријатељу тивастеје Обреновића краљ Милан се говорио на опелу у Саборној цркви опростио са заслужним покојником.
- 10 — Први певачки хор састављен је у Србији 14-Х-1834 Овај хор је на балу кнежевом у Крагујевцу певао песму: Сунце јарко еписком сину изобилно сиње зрак.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 2) Ускре, 4) Веран, 6) Инд, 9) Сав, 10) Езоп, 11) Емен, 13) Ида, 14) Инп, 16) Мат, 18) Кит, 19) Три, 20) Еја, 21) Оптг, 22) Знак

Вертикално: 1) Окарина, 2) Утва, 3) Сена, 5) Пузати, 6) Испит, 7) Двери, 8) Кремен, 10) Един, 12) Наја, 13) Ико, 15) При, 17) Так.

На насловној страни:

Српска светиња, манастир Раваница, лежи у дивној долини недалеко од Ђуприје

(Снимак: А. Симић)

Излепшене су нове плакате и г. Ђока би желео да зна ко их је излепшио. Међутим, да је само боље загледао, сам би

одмах нашао одговор. Да ли бад ви видите онога ко је излепшио плакате, ту је и он!

Мајна соде др. 27

-РОМАН ОД СВЕНА ЕЛВЕСМАДА-

(18)

Други пут је разговор био прекинут кад је доктор Врангел позван на телефон.

Јавио се детектив Стефансон из полиције.

Ухваћен је, јављао је Стефансон.

— Ко?
— Човек кога је требало да ухвати-мо још јутрос. Није било потребно да га тражимо, пао је тако рећи сам у клопку. Ухваћен је у кафани заједно са осталим сумњивим лицима.

— Је ли био много пијан?

— Као и обично. Што се тиче пијанства могли бисмо да га одмах пустимо, али разуме се, због оног другог задржа-ћемо га у затвору до сутра. Само. разо-чараћете се у њему.

— Могу да мислим: отисци прстију се не слажу?

— Не, не слажу се.

— Не мари ништа. Можда ће он зна-ти друге ствари. Он само не сме да сазна зашто се толико интересујемо за његово здравље.

— Разуме се, господине докторе. Не-ће ни имати прилике да сазна, до су-тра, јер сада спава као заклан.

Враћајући се у салу доктор Врангел је гуњао у себи:

— Дакле, отисци прстију се не сла-жу. Онда је свакако онај други...

Кад се вратио за сто дочекао га је а-двокат Боман испитивачким погледом:

— Све у реду. Али, по договору не-ћемо говорити о пословима.

Остатак вечери прошао је у добром расположењу. Кад су се растали, док-тор Врангел се упути у парк. Тамо га је у сенци чекао један човек. То је о-пет био детектив Стефансон.

— Тамо су у парку, рече детектив.

Доктор Врангел опази у алеји две сенке.

— Ко? Један је изгледа капетан Фа-раче, а други?

— Немојте да се изненадите: синјор Паоло!

Доктор Врангел се стварно изненади. Он је био уверен да су та два човека крвни непријатељи. А сада они мирно шетају парком као стари пријатељи.

— Никад нећу моћи да разумем те јужњаке. Код њих се осећања ме-њају као време: час лепо, час облач-но. Уосталом, то сад и није важно. Ви сте уморни, Стефансоне, а сутра нас че-ка тежак посао. Можете да идете кући да се одморите.

— А шта ће бити са овом двојицом?

— Ништа, видите да мирно разго-варају.

— А, ако се шта деси као ономад?

— То је њихова ствар. Нека се деси.

У ПОЛИЦИЈИ

Још рано ујутро затекли су се док-тор Врангел и Стефансон у полицији. Сам шеф полиције саслушавао је скит-нице похашане те ноћи. Пошто је са-слушао неколико пијаница и просјака, викну:

— Последњи!

— То је он, рече Стефансон.

Доктор Врангел погледа нестрпљиво на часовник.

— Требало би да сачекамо адвоката Бомана, рече. — Чудим се што га још нема. Уосталом, ево га, чујем му глас...

Сав задихан и очигледно узбуђен у-пао је адвокат Боман у собу:

— Извините, молим вас, мало сам за-допнио, рече и баци своју кожну таш-ну на сто. Баво нека зна те људе са југа и тај њихов морал...

— Шта се десило, господине Бомане?

Адвокат Боман се не осврну на пи-тање доктора Врангела него се обрати право шефу полиције:

— Ви сте примили моју пријаву, го-сподине шефе?

— Јесам и сада нема разлога да не ухацим дотичну даму. Да ли су по-требне исправе све код вас?

— Јесу. Али синјор Паоло сада на-једном предлаже да се обустави посту-пак против госпође Астриде. Каже: из породичних обзира. Синоћ је, вели, раз-

говарао са капетаном Фараче па су до-шли до закључка да би најбоље било да се поступак против госпође Астриде обустави. Чудан морал код тих људи! Као да се поступак због убиства може да обустави из породичних разлога! Го-спођа треба само да подмири штету из свог дела наслеђа!

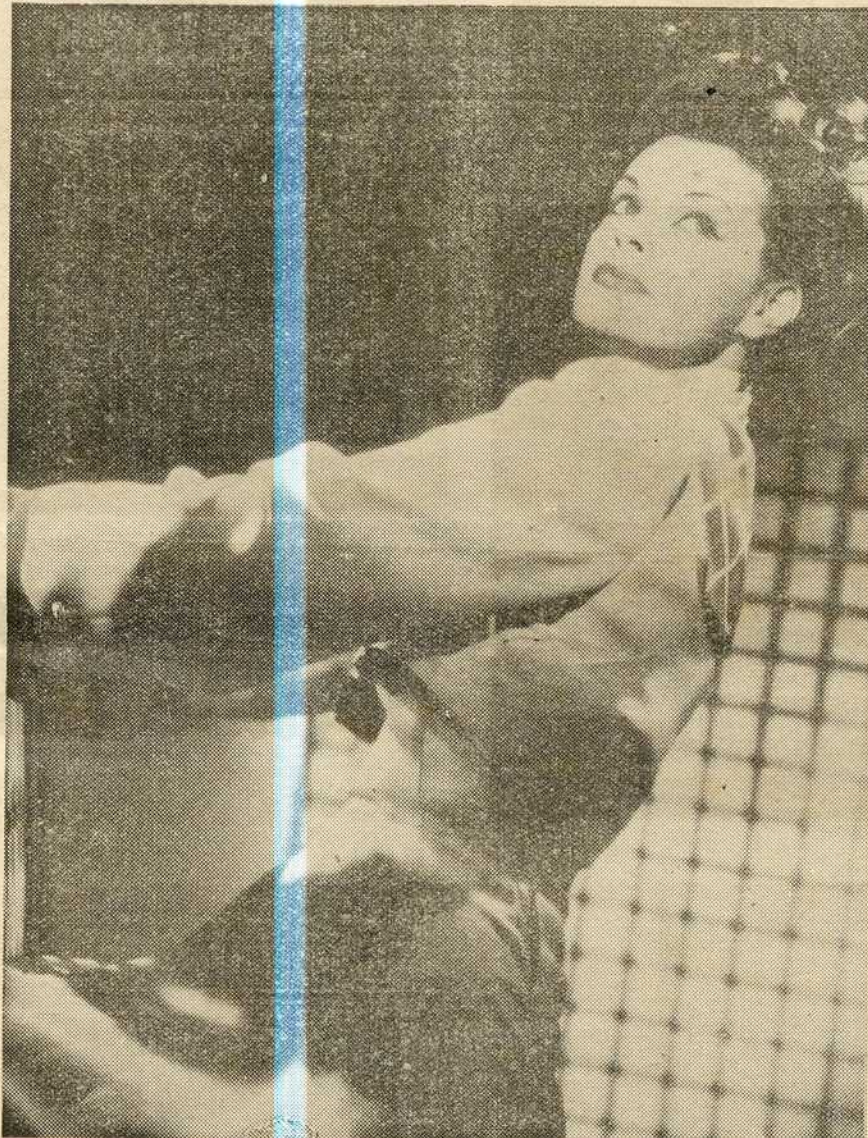
— Ту се ради о неколико стотина хи-љада, прекиде га доктор Врангел.

— Да, и зато ће она да се одрекне целог свог наслеђа. А њен пасторак, који је исто тако убеђен у њену кри-вицу као и ја сам, пристаје зато да одустане од оптужбе! Она му је изгле-да већ предала све породичне хартије од вредности. То је све за мене толико непријатно да не кажем одвратно, да

жн. Адвокат Боман стојао је, леђима окренут и гледао на улицу кроз про-зор. Својим широким плећима он је заклопио скоро цео прозор. Доктор Врангел седео је за једним столом у углу и прикрио лице новинама као да чита.

Ухашени човек, коме је могло бити око четрдесет година, стојао је збуњено на сред собе. Његово надувено лице пи-јанице са плавим очима и косом боје сламе, изражавало је чуђење. Нестри-љиво се премештао с ноге на ногу.

Најзад шеф полиције диже главу:

Даровита Маргот Хилшер све се више истиче у новијим филмовима

(Снимак: Вин филм)

бих најрадије пустио целу ствар низ воду. Уосталом, ја је предајем полицији па нека она ради шта зна.

Адвокат Боман био је очигледно лич-но увређен. Шеф полиције покушава да га умири:

— Немојте се узрујавати, господине Бомане, рекао је он. — Ствар није та-ко једноставно као што то замишљају чланови породице Катфилд. Постоји о-снована сумња да је по среди убиство и плачка, а ја још нисам чуо за слу-чај да убица може да скине са себе од-говорност, ако врати упљачкане ствари. Уосталом, треба да саслушамо човека чијем исказу доктор Врангел придаје велики значај...

Нека се увече ухашени, рече шеф полиције.

Кад се стражар са ухашенима вра-тио на лицама свих присутних огледа-ла се тобоже потпуна равнодушност. Шеф полиције, који није слутио да се ту води једна закулисна борба, био је стварно равнодухан: немарно је пре-доставио нека акта као да нешто тра-

— Опет пијаница, рече grubим гла-сом. — Докле ћу да ратујем са вама? Како се зовете?

— Самуел Катберг.

— Одакле си родом?

— Из Смаланда.

— По занимању?

— Трговац коњима.

— Јеси ли био већ хапшен због пи-јанства?

— Јесам. Али овога пута баш нисам био пијан. Био сам само при пићу...

— Знамо ми то, одмахну руком шеф полиције. — Пет стотина због пијанства и изгледа...

Адвокат Боман се окренуо и кришом погледа окривљеног. Њему није измакла сличност између имена „Катберг” и „Катфилд”.

— Можда сам мало више и попио, продужио је недужним гласом окривље-ни, али нисам ништа зло учинио. Ни-са мекки зликовац, а полиција самном поступа као са убицом. Узели су ми и отиске прстију:

— Сваком ко дође у полицију узимају се отисци прстију.

— Па равије ми нису узимали...

— Зато су узели сада. Што се ви од-мах врећате? Уосталом, имате ли паре да платите глобу?

— Па могу...

Сада се умеша доктор Врангел. По-ред њега на столу налазиле су се ства-ри ухашенога: стари новчаник и сре-брни часовник са дебелим ланцем.

— Јесу ли ово ваше ствар, запита.

— Јесу.

— И паре:

— Да.

— Седам хиљада?

— Да.

— Ви сте из Смаланда?

— Да.

— Колико се дана налазиле у Гетер-боргу?

— Једно осам.

— Где сте отсели?

— Код станице.

— Сам.

— Сам. То јест мој син је самном.

Жена ми је остала код куће.

— Лено ће вас поздравити кад чује како се проводите. Колико вам је син стар?

— Двадесет година.

— Ах, тако. Па зар пред њим пијете?

— Он је научно на то.

(Наставиће се)

ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ

Дипломатски језик

У СРЕЊЕМ ВЕКУ

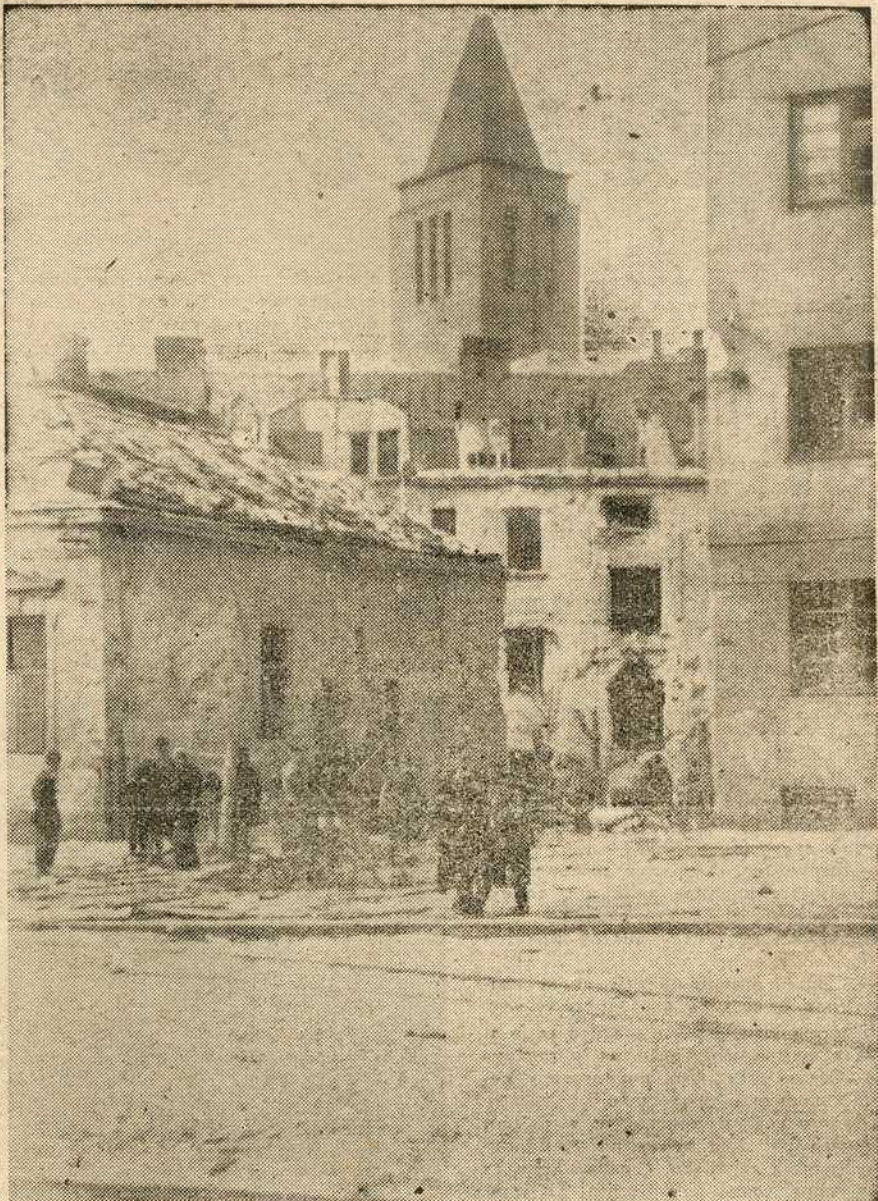
Када је Александар Велики пошао на велики освајачки поход против Пер-сије, стигоше у Малу Азију гласници персијског краља Дарија и предадоше му једно писмо, једну шибу и један ковчежић са златном лопатом. Писмо је имало следећи садржај:

„Ја, Дарије, краљ краљева, крвни рођак богова и сам бог, кажем и за-поведам Теби, Александре, свом слу-зи: Врати се твојим родитељима, мо-јим робовима, и спавај у наручју тво-је мајке. Шиба нека ти каже да је Теби, младом човеку, још потребан одгој, лопта да се још играш са сво-јим вршњацима, а злато сам Ти по-стао, да имате довољно новаца и пут-ног трошка за повратак у домовину, ако ускоро почнете да гладујете: Али ако не послушаш моје заповеди, онда ћу против Тебе да пошаљем сво-ју стражу, да те ухвати, а онда не-ћеш више да будеш кажњен као де-чак, већ разапет као бунтовник!”

После три дана одговорио је Алек-сандар Велики на ово писмо следећим речима:

„Краљ Александар шаље краљу Да-рију свој поздрав. Жалосно је што ћеш ти, Дарије, тако силан и велики владар и крвни рођак богова, за крат-ко време да постанеш јадни роб јед-ног малог дечака, именованог Алекандра. Јер ја сада идем против тебе, не као против бога, већ као против обичног хвалисавца. Од тебе је било врло ла-комислено, што си нам показао твоје лепо злато. Ми ћемо се због тога про-тив тебе у толико храбрије борити, како би што више од тога освојили. Јер када те будем победио, онда ћу бити врло славан, зато што сам по-бедио великог краља, божанског Да-рија. А ако ти мене победиш, онда ниси извршио никакво велико дело, јер си заробио само једног глупог де-чака. Твоје сам дарове са ратомћу примио као добар предзнак. Са ши-бом ћу ударити твоје варваре, а са лоптом си ми наговестио да ћу освоји-ти цео свет.

Неколико месеци касније падоше Даријева жена, мајка и кћи у руке победничког Алекандра, а краљ кра-љева, Дарије погибе од издајничке руке.

Бомбе на Београд

Првог и другог дана православног Ускрса престони град Србије Београд, доживео је два своја најтрагичнија дана у току своје, иначе тако бурне, историје. Тога дана англоамерички терористички авиони обасипали су бомбама „војне циљеве“ Београда, погађали домове, болнице, обданишта, уништили имовине невиног становништва и убили на стотине и стотине оних који су наивно веровали да ће нас они поштеди.

Наши такозвани пријатељи показали су овим нечувеним бомбардовањем какви су нам пријатељи и шта нам желе.

Слике које објављујемо, речита документа, боље од свега говоре о ономе шта је Београд доживео...

(Снимци: С. Грдијан)

